

DESIGN VZDĚLÁVACÍHO PROCESU

Úvodní hodina

20. 2. 2018

Pavλίna Mazáčová

KISK FF MU

MOTIVACE – OČEKÁVÁNÍ – CÍLE

- Společná aktivita

VZDĚLÁVACÍ OBSAH PŘEDMĚTU

- Znalostní rovina:
  - vzhled do témat týkajících se edukačního procesu
    - zaměření na obor ISK
    - zaměření na ped minimum
- Zkušenostní rovina:
  - společný seminář s praktikujícími učiteli ze základních škol (duben)
  - spolupráce na tutorování e-kurzu Kreativní práce s informacemi (květen)
  - fakultativně: příprava a realizace projektové výuky v inovativní ScioŠkole

VZDĚLÁVACÍ OBSAH PŘEDMĚTU

- Formální a neformální vzdělávání
- edTech v realitě učitele a žáka
- Andragogické aspekty vzdělávání
- Speciální a sociální pedagogika
- Pedagogická psychologie
- Alternativní / inovativní pedagogika 21. století (domácí vzdělávání, mezigenerační učení apod.)
- Edukace seniorů
- E-learning v kontextech

- Výzkumná teorie a praxe
  - Témata pro diplomové práce, praxe, stáže ve školách...

ORGANIZACE PŘEDMĚTU

Docházka

- Prezenční studenti: max. 3 absence
- Kombinovaní studenti: 2 celodenní bloky – oba povinné

Aktivity + výstupy z předmětu:

- **A)** Osobní portfolio zdrojů - interakce s různými zdroji k problematice předmětu
- **B)** Odborný esej
  - reflektivní pojednání o vybraném odborném tématu z oblasti pedagogiky se zaměřením na vzdělávací technologie
  - nebo
  - reflexe společné vzdělávací aktivity s učiteli / reflexe tutorování
- **C)** Strukturovaná didaktická příprava edukační jednotky zaměřené na vzdělávací oblast *Mediální a informační gramotnost v kontextech / Informační a komunikační technologie*
- Aktivizace v hodinách – dílčí úkoly navázané na seminář s učiteli / na tutorování

ORGANIZACE PŘEDMĚTU

Ukončení předmětu: KOLOKVIUM

- Znalostní a reflektivní rozprava nad portfoliem zdrojů využitých v průběhu semestru
- Prezentace připravené edukační jednotky

ZÁKLADNÍ TÉMATA PRO ZPRACOVÁNÍ ÚKOLU: DIDAKTICKÉ PŘÍPRAVY HODINY / KURZU / PROGAMU

1. Jak se neztratit v informacích a datech
  2. Jak hodnotit a ověřovat zdroje informací a porozumět každému sdělení
  3. Jak organizovat a uspořádat data a informace
  4. Jak zobrazovat informace pro efektivnější učení
  5. Jak pracovat s cizími zdroji informací
  6. Jak pracovat s tablety a mobilní telefony ve výuce
  7. Co přinášejí otevřené vzdělávací zdroje do výuky
  8. Jak se dostává e-learning do současné výuky
- více viz <http://pages.pedf.cuni.cz/sc25/informacni-gramotnost/>

POHLED DO HISTORIE – ZRCADLA VZDĚLÁVÁNÍ

Společná časová vývojová osa pedagogiky ve světovém i českém kontextu

- Antika
- Středověk
- Novověk
- 20. a 21. století

STAROVĚK, STŘEDOVĚK

- Učitelství – vzdělávání – magie
- Šíření elementárního školství – zkáznění dítěte
- Žák – lat. *discipulus* – disciplína
- Zkáznění – vytvoření univerzálního světa – vznik ideálu vzdělance
- Vzdělání – osvojení literárních pramenů (*kánon autorit*), znalost trivia a kvadrivia – otevření cesty do světa univerzit (*septem artes liberales*), do mezinárodního společenství učenců

NOVOVĚK

- Průvodní jev systematizace výchovy – povinná školní docházka
- Dítě – zmenšenina dospělého
- Vrcholem tohoto směru – Johann Friedrich Herbart (18./19. st.)
  - Výchova je v režii vychovatele
  - Předem jsou dány požadavky na výchovu, učitel je plně zodpovědný za formování osobnosti žáka
  - Dítě-žák se plně přizpůsobuje předem daným/vytyčeným požadavkům na „správnou“ výchovu

NOVOVĚK

- Respekt k jinakosti dítěte, k jeho zvláštnostem
- Projevem dílo J. A. Komenského – široký teologicko-filozofický kontext vzdělanosti veškerého lidstva
- J. J. Rousseau – spis *Emil čili o výchově* – dítě žije ve vlastním světě, který vyžaduje respekt a porozumění
- Rozpor Rousseauova vnímání soudobého světa: umění a vědy, ale také hluboký mravní úpadek
- Výchova není indoktrinace – je třeba uznat všechny zvláštnosti dítěte jako jedince a jeho vnitřních potřeb
- Do centra výchovy se staví dítě, jedinec (pedocentrismus)
- Respekt k osobnosti dítěte

JOHN DEWEY

Jeden z největších pedagogů 20. století (pragmatická pedagogika)

- Základem pedagogiky je myšlenka podpory růstu dítěte – v kontextu změn ve výrobě a civilizačních proměn
- Proces výchovy zahrnuje nejen intelektuální aktivity, ale i praktické dovednosti, návyky, utváření sociálních vztahů k druhým lidem
- Přizpůsobit školu životu, naplnit ji živou aktivitou žáků

ODBORNÁ TERMINOLOGIE – ZÁKLADNÍ POJMY

- **Pedagogika** (dle J. Průchy): Věda, která „*se zabývá vším tím, co vytváří a determinuje nějaké edukační prostředí, procesy, jež se v těchto prostředích realizují, výsledky a efekty těchto procesů.*“
- **Didaktika**: teorie vzdělávání, která se **zabývá formami, postupy, cíli vyučování a interakcí učitel-žák**
- **Vzdělávání**: proces osvojování znalostí, dovedností a postojů
- **Vzdělání**: souhrn znalostí, které získáváme pomocí vzdělávání (výsledek procesu vzdělávání)
- **Výchova**: (nebo též **edukace**) cílevědomá, plánovitá a všestranná činnost směřující k přípravě člověka pro jeho společenské úkoly a osobní život
- **Andragogika**: věda o výchově a vzdělávání dospělých lidí, která respektuje zvláštnosti s tím spojené
- **Heutagogika**: teorie založená na konceptu sebeurčujícího rozvoje, podporuje nezávislost v oblasti učení dospělých
- **Gerontagogika**: nauka o vzdělávání starších (starých) lidí

ODBORNÁ TERMINOLOGIE – ZÁKLADNÍ POJMY

- **Speciální pedagogika:** disciplína zabývající se zákonitostmi rozvoje, péče, výchovy a vzdělávání lidí s nějakým druhem postižení či znevýhodnění, jejich socializací, a to od jejich narození do konce života. Jejím předmětem je zkoumání podstaty a zákonitostí výchovy a edukace jedinců se speciálními potřebami.
- **Sociální pedagogika:** aplikované odvětví pedagogiky zabývající se výchovným působením na rizikové a sociálně znevýhodněné skupiny mládeže a dospělých.
- **Inkluzivní vzdělávání:** praxe zařazování všech dětí do běžné školy (do tzv. hlavního vzdělávacího proudu).
- **Strategické dokumenty:** zásadní dokumenty ovlivňující rozvoj či změny (reformy) v oblasti / oboru v delším časovém horizontu
- **Kurikulární reformy a dokumenty:** obsahové a organizační předpisy na úrovni škol i státu, které jsou určeny především pro učitele ve školách k vedení a řízení učebního procesu
- **Edukační metody:** systém vyučovacích činností učitele a učebních aktivit žáků směřujících k dosažení daných edukačních cílů
- **Edukační formy:** uspořádání podmínek k funkční realizaci edukačního procesu